انقلاب، چهل سال بعد

ارزیابی پیامدهای انقلاب

محمد توسلی

مطالبات تاریخی ملت ایران از انقلاب مشروطه و نهضت ملی ایران در شعارهای مردم در راهپیمایی‌های سال ۵۷ و همچنین در چشم‌اندازی که آیت‌الله خمینی در دوران اقامت در نوفل‌لوشاتو بر بام رسانه‌های جهانی برای جمهوری اسلامی ایران اعلام کردند و در مرحله بعد هم در بسیاری از اصول قانون اساسی مشخص و برجسته شد. چکیده این مطالبات در شعار «استقلال، آزادی، جمهوری اسلامی» تبلور پیدا کرد. در این ۴۱ سال اقدامات زیادی در عرصه‌های مختلف انجام شده و سرمایه‌های سنگین انسانی و مالی نیز هزینه شده است که در جای خود به تفصیل آمده است. اما به استناد تمام شاخص‌های شناخته‌شده داخلی و جهانی دستاوردهای این دوران پاسخ‌گوی مطالبات و انتظارات عموم مردم نبوده است.

درباره «آزادی» که همواره مطالبه اصلی مردم بوده است و در شعارهای مردم در راهپیمایی‌های سال ۵۷ برجسته بود و پس از حذف نماد استبداد سلطنتی در ۲۶ دی‌ماه ۵۷ انتظار می‌رفت با اجرای اصول فصل‌های سوم و پنجم قانون اساسی که آزادی‌ها و حقوق اساسی ملت را تضمین می‌کند، به‌تدریج مورد عمل قرار گیرد، اما تجربه چهار دهه گذشته نشان می‌دهد که با فراز و نشیب مواجه بوده است.

درباره «استقلال»، مطالبه تاریخی ایرانیان، بیشترین هزینه برای تأمین آن تاکنون پرداخت شده است. در اصل نهم قانون اساسی تصریح شده است که در هیچ شرایطی حتی مواقعی که استقلال کشور در معرض مخاطره قرار می‌گیرد، آزادی‌های اساسی ملت حتی با وضع قوانین نمی‌تواند محدود یا سلب شود، زیرا اگر آزادی‌های قانونی محدود و فضای سیاسی عملا بسته شود، زمینه برای نقض استقلال کشور فراهم خواهد شد در روند یازدهمین دوره برگزاری انتخابات مجلس شورای اسلامی پیش‌رو که با رد صلاحیت اکثریت قاطع نامزدهای شاخص اصلاح‌طلبان و حتی جمعی از محافظه‌کاران، زمینه برای یک‌دست‌شدن مجلس و دولت آینده و سایر نهادها فراهم خواهد شد، این نگرانی جدی را برای بسیاری از تحلیلگران به وجود آورده است.

ادامه در صفحه ۶

نمایندگان از دلایل رد صلاحیت خود سخن گفتند

مصونیت از دست رفته

امیرمحمد حسینی: اظهارنظر؛ این دلیل رد صلاحیت تعدادی از نمایندگان مجلس است؛ از علی مطهری گرفته تا محمود صادقی و غلامرضا حیدری. صادقی پیش از این توضیحاتی در این زمینه به «شرق» داده بود و حالا مطهری و حیدری روایتشان را از جلسه با شورای نگهبان مطرح کردند؛ جلسه‌ای که از آنها در درباره مواضع و نطق‌هایشان پرس‌وجو شده است. مطهری گفته که «در یک لحظه فکر کردم که دارم خواب می‌بینم». حیدری، دیگر نماینده تهران، هم به «شرق» می‌گوید همه یک ساعت جلسه با شورای نگهبان به سؤال درباره یکی از نطق‌های او گذشته است.

رد صلاحیت برای اظهارنظر

به گفته نمایندگان، آنچه این روزها نگرانی‌ها درباره رد صلاحیت‌ها را فزاینده کرده، نادیده‌گرفتن اصول قانون اساسی است. طبق اصل ۸۴ قانون اساسی «هر نماینده در برابر تمام ملت مسئول است و حق دارد در همه مسائل داخلی و خارجی کشور اظهارنظر نماید». اصل ۸۶ قانون اساسی نیز تأکید می‌کند که «نمایندگان مجلس در مقام ایفای وظایف نمایندگی در اظهارنظر و رأی خود کاملا آزادند و نمی‌توان آنها را به سبب نظراتی که در مجلس اظهار کرده‌اند یا آرایی که در مقام ایفای وظایف نمایندگی خود داده‌اند تعقیب یا توقیف کرد». حیدری در این زمینه می‌گوید: «من در جلسه با شورای نگهبان فقط درباره اظهارنظرهای مرتبط با نمایندگی مورد سؤال قرار گرفتم. دلایل رد صلاحیت من کاملا سیاسی بود و تمام یک ساعت و ربعی که در شورای نگهبان حضور داشتم، تمرکز بر نطقی بود که شهریور سال ۹۶ انجام دادم. یعنی جایی که من به عنوان کسی که همه جوانی خود را برای ایجاد انقلاب و نظام گذاشته است، متهم به عدم التزام عملی به نظام جمهوری اسلامی شدم. آنجا گفتم این تهمت است و من از تهمت‌زنندگان در قیامت نمی‌گذرم». او می‌گوید در جلسه به رویه شورای نگهبان شدیدا اعتراض و تأکید کرده این رویه «خلاف نص صریح قانون اساسی است که به نماینده در مقام اظهار نظر مصونیت داده است». حیدری حتی خطاب به کارشناسان شورای نگهبان گفته که این رویه «عدم التزام عملی به نظام است». او این سؤال که پاسخ آنها به انتقادها چه بود را هم این‌طور پاسخ می‌دهد: «پاسخی به آن صورت نداشتند. البته آقای کدخدایی گفت در کلاس‌های درس و بحث [ممکن است]، اما از پشت تریبون [نه]. گفتم من نماینده مردم هستم و باید آن‌طور که درک می‌کنم مطالبات عمومی را مطرح کنم نه آن‌طور که شما می‌خواهید. گفتم رویکرد من تفکر انتقادی است و این رویکرد را یکی از نقاط عطف بعد از رنسانس می‌دانم که مهم‌ترین عامل تأثیرگذار در توسعه‌یافتگی کشورها شد».حیدری برخی از سؤال و جواب‌ها در جلسه با شورای نگهبان را هم به «ایسنا» چنین گفته: «نکته دیگری که در این جلسه مطرح کردند این بود که چرا گفتی «کشور خوب اداره نمی‌شود و اختیار یک جا و مسئولیت جای دیگر است و باید تغییر ساختار ایجاد شود»، من در توضیح خود گفتم مهم‌ترین دلیلش اصطکاکی بوده که همواره وجود داشته است و این نشان می‌دهد یک جای کار ایراد دارد و ساختار باید اصلاح شود. در دهه ۷۰ حوزه تخصصی من ساختار بود، نامه مکتوبی به رهبری نوشتم و تقدیم ایشان کردم و عتابی هم ندیدم». حیدری ادامه داد: «من همچنین در توضیحاتم گفتم من مهندس برق بودم و بعد از نمایندگی در دو مجلس دوم و سوم با مشورت مرحوم دکتر سیدمحمود حسابی مدیریت خواندم و ذهنیتم باز شد و دیگر دنیا را فقط خودم و اطرافیانم ندیدم، بلکه وسیع‌تر دیدم و رویکرد من انتقادی شد، تفکر انتقادی از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بعد از رنسانس بود که نقطه عطفی در توسعه‌یافتگی کشورها بود و حالا نگاه رو به جلو دارم. آقای کارشناس گفت مدیریت از غرب آمده، من گفتم خب، مهندسی هم از غرب آمده و حتی حقوق هم از غرب آمده!».

احضار به دلیل اظهارنظر

موضوع دیگری که این روزها مطرح شده، امکان‌های رئیس‌جمهوری برای پاسداشت قانون اساسی است چراکه او طبق سوگند خود باید پاسدار قانون اساسی باشد. حسن روحانی در سخنرانی‌های اخیر خود با تعابیر گوناگون به عمکرد شورای نگهبان و ردصلاحیت‌های گسترده انتقاد کرده است. با این همه، مواضع روحانی و دیگر دولتی‌ها تغییری در شرایط ایجاد نکرده. به‌تازگی پروانه سلحشوری، نماینده امیدی تهران در مجلس دهم، به دادگاه احضار و با قرار التزام آزاد شده است. او در متنی که منتشر کرد، اعلام کرد احضارش به دلیل مواضع و اظهارنظرهایش بوده و شاکی او نیز سازمان اطلاعات سپاه و برخی دیگر از مراجع بوده‌اند. نماینده تهران نوشته است سخت‌ترین لحظات احضارش «زمانی بود که از جایگاه یک نماینده مجلس به جهت اظهارنظر و دفاع از حقوق مردم، بازجویی می‌شدم». این در حالی است که طبق قانون شکایت از نمایندگان باید به هیئت نظارت بر رفتار نمایندگان در مجلس ارجاع شود. سپس طبق رأی این هیئت مشخص می‌شود که شکایت از نماینده وارد یا رد است. حیدری در این زمینه چنین می‌گوید: «طبق اصولی از قانون اساسی رئیس‌جمهوری مسئولیت حسن اجرای قانون اساسی را دارد. اینها هم از حقوق اساسی، حقوق ملت و حقوق نمایندگان ملت است. اما عملا اختیارات نهادهای انتخابی به حداقل رسیده است و دیگر نهادها غالب شده‌اند».

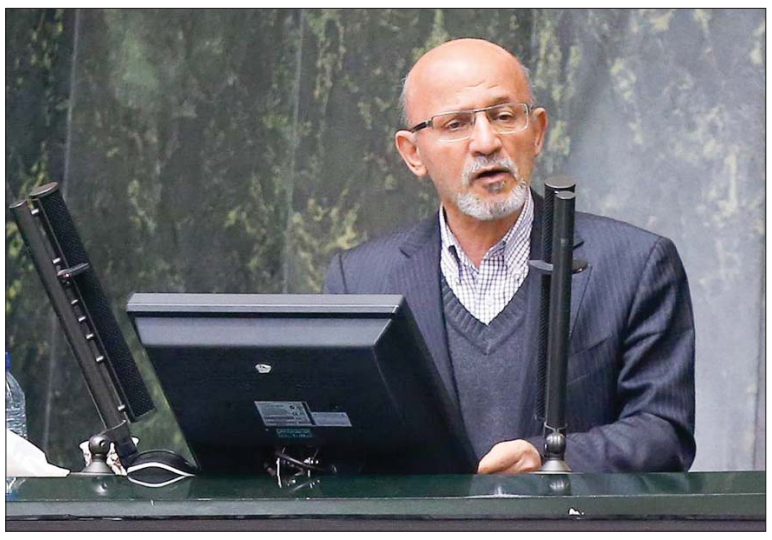

مطهری:

با این نگاه نقش مردم در تعیین سرنوشت‌شان کم‌رنگ‌تر می‌شود

دیروز علی مطهری نیز یادداشتی درباره رد صلاحیت خود منتشر کرد. او پیش‌تر روایتی از دیدارش با یکی از حقوق‌دان‌های شورای نگهبان مطرح کرده بود. در یادداشت مطهری که در «ایسنا» منتشر شده آمده است: «دیشب فرماندار تهران به من خبر داد که شورای نگهبان صلاحیت این‌جانب را برای نامزدی مجلس یازدهم تأیید نکرده است. از یک منظر خوشحال شدم و از یک منظر نگران. از این نظر که پاسخی پیدا کردم برای مردمی که اصرار داشتند تو حتما باید بیایی، تا به آنها بگویم آمدم و مانع شدند، خوشحال شدم. اما از این نظر که با این نگاه شورای نگهبان آزادی بیان محدودتر و نقش مردم در تعیین سرنوشت‌شان کم‌رنگ‌تر می‌شود، برای آینده انقلاب اسلامی نگران شدم. اینکه عضو حقوق‌دان شورای نگهبان در جلسه‌ای که به دعوت شورا به آنجا رفتم تلویحا گفت شما باید همان را بگویید که ما می‌گوییم، لرزه بر اندامم انداخت و در یک لحظه فکر کردم که دارم خواب می‌بینم. در همان حال سخن امام خمینی(ره) در فرانسه به یادم آمد که فرمود: «در جمهوری اسلامی حتی کمونیست‌ها در اظهار نظر آزادند» و سخن پاره‌تن او استاد شهید آیت‌الله مطهری که امروز ۱۳ بهمن یکصدمین سال تولد اوست، به یادم آمد که در آستانه پیروزی انقلاب فرمود: «در جمهوری اسلامی احزاب غیراسلامی نیز آزادند که اظهار نظر و فعالیت کنند مشروط به اینکه با تابلوی خودشان فعالیت کنند نه با تابلوی اسلام».این‌جانب ادامه این رویه را که در این دوره از انتخابات مجلس شدت گرفته است خطری می‌دانم که کیان جمهوری اسلامی را تهدید می‌کند.اما ردشدگان سه روز فرصت دارند که اعتراض کنند. ولی من به دو دلیل اعتراض نمی‌کنم؛ اول اینکه اعتراض در این مرحله اعتراض به شورای نگهبان است، درحالی‌که داور نیز شورای نگهبان است در صورتی که باید شخص سومی باشد. در واقع اشکال وحدت قاضی و طرف دعوا وجود دارد و البته نقص از قانون است و باید اصلاح شود. دوم اینکه اعتراض در این مرحله به معنی التماس خواهد بود و من قبلا گفته‌ام التماس نمی‌کنم.نکته آخر اینکه مردم عزیز و فهیم ایران را به شرکت فعال در انتخابات مجلس یازدهم دعوت می‌کنم. مشارکت بالا در این انتخابات پیام خوبی برای دنیا، به‌ویژه آمریکا و اروپا و صهیونیسم دارد و می‌تواند کمک مؤثری برای حل مشکلات اقتصادی و سیاسی ما در شرایط ویژه امروز کشور باشد. هر مقدار مشارکت بالاتر باشد افراد کارآمدتری وارد مجلس می‌شوند و مجلسی واقعی‌تر و شبیه‌تر به ملت خواهیم داشت.این نامهربانی‌ها را به دل نمی‌گیرم چون خود را از صاحبان این انقلاب می‌دانم و مانند مادری که برای حفظ فرزندش از حق خود می‌گذرد عمل خواهم کرد. از خدای متعال توفیق الهی ملت بزرگ ایران را تا رسیدن به اهداف انقلاب اسلامی مسئلت می‌کنم».

الو شرق ۸۸۹۴۸۲۷۳

sharghline@sharghdaily.ir
پیامک: ۳۰۰۰۴۶۹۹

● گرانی گوشت قرمز و مرغ باعث شده مردم نتوانند تغذیه سالم داشته و پروتئین لازم به بدنشان برسانند؛ بنابراین بیمار و رنجور شده‌اند. قابل‌توجه مسئولان مبارزه با گرانی!

مهدی پارسایی

● فروشگاه‌های زنجیره‌ای علاوه بر تخفیف که در بوق و کرنا می‌شود، اطلاعیه‌های رنگارنگی هم چاپ و توزیع می‌کنند. با توجه به گرانی بیش از حد کاغذ، چرا فروشگاه‌های زنجیره‌ای اسراف می‌کنند؟

علی از تهران

نگاه

● **پاسخ روابط عمومی شرکت بهره‌برداری راه‌آهن شهری تهران و حومه:** احتراما خواهشمند است درخصوص مطلب مندرج در آن روزنامه، شنبه مورخ ۱۳۹۸/۱۱/۵ صفحه ۳ با عنوان: سلب اعتماد در مترو، قضاوت ناعادلانه، پاسخ زیر در همان صفحه به چاپ برسد:با سلام، احتراما ضمن عذرخواهی از مسافران محترم به دلیل خرابی سیستم اعلام ایستگاه و همچنین سپاس از آن روزنامه وزین به خاطر انعکاس دیدگاه‌ها و نقطه‌نظرات خوانندگان گرامی و ظرفیت ایجادشده جهت تعامل و پاسخ‌گویی به شهروندان و مسافران گرامی مترو، به اطلاع می‌رساند مدیران و پرسنل مدیریت ارشد خط دو مترو ضمن بررسی مستمر و نگهداری ناوگان به‌منظور ممانعت از مشکلات فنی ازجمله خرابی سیستم اعلام ایستگاه‌ها، سعی خواهند کرد تا بهترین امکانات و خدمات را به شهروندان و مسافران گرامی ارائه دهند و رضایت کامل این عزیزان را فراهم نمایند. گفتنی است که نام ایستگاه‌های مترو در تمام قطارها ازجمله قطارهای خط دو به‌طور اتوماتیک اطلاع‌رسانی می‌گردد و در صورت خرابی سیستم، توسط راهبر قطار و نیز بلندگوی ایستگاه اعلام می‌شود. شرکت بهره‌برداری مترو از مسافران گرامی درخواست می‌کند که در صورت مشاهده خرابی سیستم اعلام ایستگاه‌ها، نام خط و شماره قطار را از طریق راه‌های ارتباطی شرکت بهره‌برداری مترو، درج شده در سایت رسمی شرکت www.metro.tehran.ir به مسئولان مربوطه اعلام نمایند تا مشکل پیش‌آمده در کمترین زمان ممکن بررسی و رفع شود.